

IETEIKUMI

KOMISIJAS IETEIKUMS

(2013. gada 27. marts)

par T-2 un HT-2 toksīnu klātbūtni labībā un graudaugu produktos

(Dokuments attiecas uz EEZ)

(2013/165/ES)

EIROPAS KOMISIJA,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 292. pantu,

tā kā:

- (1) T-2 toksīns un HT-2 toksīns ir mikotoksīni, ko izdala dažādas *Fusarium* sugas. T-2 ātri metabolizējas par lielu skaitu produktu, HT-2 toksīns ir viens no lielākajiem metabolītiem.
- (2) Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestādes (EPNI) zinātnes ekspertu grupa jautājumos, kas saistīti ar piesārņojumu pārtikas aprītē (CONTAM grupa) pieņēma atzinumu pēc Komisijas pieprasījuma jautājumā par risku dzīvnieku un sabiedrības veselībai saistībā ar T-2 un HT-2 toksīnu klātbūtni pārtikā un barībā⁽¹⁾.
- (3) CONTAM grupa izveidoja T-2 un HT-2 toksīnu summas grupu nepārsniedzamo dienas devu (NDD) – 100 ng/kg ķermeņa svara. Aplēses par hronisku cilvēka uztura pakļautību T-2 un HT-2 toksīnu summas iedarbībai, pamatojoties uz pieejamajiem datiem par sastopamību, nepārsniedz NDD visu vecuma grupu iedzīvotājiem, un tāpēc tā nav tūlītējs veselības apdraudējums.
- (4) Attiecībā uz dzīvnieku veselības risku CONTAM grupa secināja, ka atgremotājiem, trušiem un zivīm pašreizējo aplēsto pakļautību T-2 un HT-2 toksīniem uzskata par tādu, kas, visticamāk, nerada veselības apdraudējumu. Aplēses par cūku, mājputnu, zirgu un suņu pakļautību T-2 un HT-2 toksīniem rāda, ka veselībai kaitīgas iedar-

bības risks ir neliels. Kaķi ir visjutīgākā dzīvnieku suga. Ņemot vērā ierobežotos datus un zema līmeņa devu nopietnu nevēlamu ietekmi uz veselību, nav iespējams noteikt nenovērojamas kaitīgas iedarbības līmeni (NOAEL) vai zemāko novērojamas kaitīgas iedarbības līmeni (LOAEL). Tādēļ šis ieteikums nav piemērojams kaķu barībai, kurai noteiks stingrākus pasākumus.

- (5) CONTAM grupa turklāt secināja, ka T-2 un HT-2 toksīnu pārvešana no dzīvnieku barības uz dzīvnieku izcelsmes pārtikas produktiem ir ierobežota un tādējādi tikai nenozīmīgi palielina cilvēku pakļautību to iedarbībai.
- (6) Ņemot vērā zinātniskā atzinuma secinājumus, kā arī ievērojamas atšķirības T-2 un HT-2 toksīnu sastopamībā no gada uz gadu, ir lietderīgi apkopot vairāk datu par T-2 un HT-2 klātbūtni labībā un graudaugu produktos un plašāku informāciju par pārtikas pārstrādes (t. i., termiskās apstrādes) un agronomisko faktoru ietekmi uz T-2 un HT-2 toksīnu klātbūtni. Turklāt ir nepieciešams iegūt sīkāku informāciju par dažādajiem faktoriem, kas rada salīdzinoši augstu T2 un HT-2 toksīnu klātbūtnes līmeni labībā un graudaugu produktos, lai varētu apzināt pasākumus, kas veicami, lai novērstu vai samazinātu T2 un HT-2 toksīnu klātbūtni labībā un graudaugu produktos. Jāveic izmeklēšana, lai savāktu informāciju par faktoriem, kas izraisa salīdzinoši augstu T2 un HT-2 toksīnu klātbūtnes līmeni labībā un graudaugu produktos, un par dzīvnieku barības un pārtikas pārstrādes ietekmi. Pamatojoties uz pieejamajiem datiem, rīsos un rīsu produktos T-2 un HT-2 nerodas vai rodas tikai ļoti nedaudz, un tādēļ ir lietderīgi izslēgt šos produktus no šā ieteikuma jomas.
- (7) Labības un graudaugu produktu monitoringa rezultātus izmantos, lai novērtētu cilvēku un dzīvnieku pakļautības T-2 un HT-2 toksīniem pārmaiņas un tendences. Tādēļ ir lietderīgi izmantot pietiekami jutīgas analīzes metodes.

⁽¹⁾ EFSA Zinātnes ekspertu grupa jautājumos, kas saistīti ar piesārņojumu pārtikas aprītē (CONTAM); Zinātnisks atzinums par risku dzīvnieku un sabiedrības veselībai saistībā ar T-2 un HT-2 toksīnu klātbūtni pārtikā un barībā. *EFSA Journal*, 2011. gads; 9(12):2481. [187. lpp.] doi:10.2903/j.efsa.2011.2481. Pieejams tiešsaistē: www.efsa.europa.eu/efsajournal.

- (8) Lai sniegtu norādes, kādos gadījumos būtu lietderīgi veikt šādu izmeklēšanu, ir lietderīgi norādīt indikatīvas vērtības, kuras pārsniedzot šāda izmeklēšana būtu lietderīga. Lai

noteiktu šīs indikatīvās vērtības, tika izmantoti EPNI datubāzē pieejamie dati par sastopamību. Lai veiktu izmeklēšanu, izsekojamībai ir liela nozīme.

- (9) Saskaņā ar šo ieteikumu savāktās informācijas novērtējums tiks veikts 2015. gadā. Šī ieteikuma rezultātā iegūtie monitoringa dati palīdzēs arī labāk izprast atšķirības T-2 un HT-2 toksīnu sastopamībā no gada uz gadu un klātbūtni plašā graudaugu produktu klāstā, faktorus, kas nosaka augstāku līmeni, un pasākumus, ko varētu veikt, lai novērstu vai mazinātu T-2 un HT-2 toksīnu klātbūtni, tostarp agronomiskos faktorus un pārstrādi,

IR PIENĒMUSI ŠO IETEIKUMU.

1. Dalībvalstīm, aktīvi iesaistot dzīvnieku barības un pārtikas nozares uzņēmējus, būtu jāveic T-2 un HT-2 toksīnu klātbūtnes monitorings labībā un graudaugu produktos. Šā ieteikuma nolūkā rīsus neiekļauj labībā un rīsu produktus neiekļauj graudaugu produktos.

2. Dalībvalstīm būtu jāveicina, lai paraugiem vienlaicīgi veiktu analīzes par T-2 un HT-2 toksīnu un citu *Fusarium* toksīnu, piemēram, deoksinivalenola, zearalenona un fumonizīna B1 + B2, klātbūtni nolūkā novērtēt to vienlaicīgas sastopamības līmeni.

Ja izmantotā analīzes metode to atļauj, būtu lietderīgi analizēt arī maskētos mikotoksīnus, īpaši T-2 un HT-2 toksīnu mono- un di-glikozilētus konjugātus.

3. Cilvēku uzturam paredzētās labības un graudaugu produktu paraugu ņemšana un analīze būtu jāveic saskaņā ar noteikumiem, kas paredzēti Komisijas 2006. gada 23. februāra Regulā (EK) Nr. 401/2006, ar ko nosaka paraugu ņemšanas un analīzes metodes mikotoksīnu līmeņu oficiālai kontrolei pārtikas produktos ⁽¹⁾, jo īpaši

— I pielikuma B daļu "Metode paraugu ņemšanai no labības un graudaugu produktiem",

— II pielikuma 4.3.1. punkta g) apakšpunktu "T-2 un HT-2 toksīnu efektivitātes kritēriji". Kvantitatīvās noteikšanas robežai (LOQ) atsevišķi T-2 un HT-2 toksīnam nevajadzētu būt augstākai par 5 µg/kg, izņemot neapstrādātā

labībā, kurā LOQ atsevišķi T-2 un HT-2 toksīnam nevajadzētu būt augstākai par 10 µg/kg. Izmantojot analītiska skrīninga metodi, T-2 un HT-2 toksīnu summas noteikšanas robežai ieteicams nepārsniegt 25 µg/kg.

Paraugu ņemšanas kārtība, ko izmanto pārtikas nozares uzņēmējs, varētu atšķirties no Regulas (EK) Nr. 401/2006 noteikumiem, bet tai jābūt pārbaudāmajai partijai reprezentatīvai.

4. Paraugu ņemšana un analīze labībai un graudaugu produktiem, kas paredzēti dzīvnieku barībai un barības maisījumiem, būtu jāveic saskaņā ar Komisijas 2009. gada 27. janvāra Regulas (EK) Nr. 152/2009, ar ko nosaka paraugu ņemšanas un analīzes metodes barības oficiālajai kontrolei ⁽²⁾, noteikumiem. Kvantitatīvās noteikšanas robežai (LOQ) atsevišķi T-2 un HT-2 toksīnam nevajadzētu būt augstākai par 10 µg/kg. Izmantojot analītiska skrīninga metodi, T-2 un HT-2 toksīnu summas noteikšanas robežai ieteicams nepārsniegt 25 µg/kg.

Paraugu ņemšanas kārtība, ko izmanto dzīvnieku barības nozares uzņēmējs, varētu atšķirties no Regulas (EK) Nr. 152/2009 noteikumiem, bet tai jābūt pārbaudāmajai partijai reprezentatīvai.

5. Dalībvalstīm, aktīvi iesaistot dzīvnieku barības un pārtikas nozares uzņēmējus, būtu jāveic izmeklēšana, lai noteiktu, kādi faktori labībā un graudaugu produktos paaugstina šos līmeņus virs indikatīvā līmeņa, un jānosaka pasākumi, kas jāveic, lai nākotnē izvairītos vai samazinātu šādu klātbūtni. Šāda izmeklēšana noteikti jāveic, ja noteiktā laikposmā šā ieteikuma pielikumā norādītajā labībā un graudaugu produktos atkārtoti tiek konstatēts tāds T-2 un HT-2 toksīnu klātbūtnes līmenis, kas pārsniedz indikatīvo līmeni. Paraugu ņemšanai un analīzei nolūkā iegūt vairāk informācijas par dažādiem faktoriem, tostarp agronomiskajiem faktoriem, kas rada salīdzinoši augstu T-2 un HT-2 toksīnu klātbūtnes līmeni labībā un graudaugu produktos, būtu jāpievēršas pirmapstrādes labībai un graudaugu produktiem.

6. Dalībvalstīm, aktīvi iesaistot dzīvnieku barības un pārtikas nozares uzņēmējus, būtu jāveic izmeklēšana par dzīvnieku barības un pārtikas pārstrādes ietekmi uz T-2 un HT-2 toksīnu klātbūtni. Šāda izmeklēšana noteikti jāveic gadījumā, ja noteiktā laikposmā graudaugu produktos atkārtoti tiek konstatēts T-2 un HT-2 toksīnu klātbūtnes līmenis, kas pārsniedz indikatīvo līmeni.

⁽¹⁾ OV L 70, 9.3.2006., 12. lpp.

⁽²⁾ OV L 54, 26.2.2009., 1. lpp.

7. Dalībvalstīm būtu jānodrošina, lai analīžu rezultāti apkopošanai vienotā EPNI datubāzē tiek iesniegti regulāri un ka tās izmeklēšanas rezultātus iesniedz Eiropas Komisijai katru gadu, pirmoreiz līdz 2013. gada decembrim. Tiks izstrādāti norādījumi, lai nodrošinātu šā ieteikuma vienotu piemērošanu un nodrošinātu salīdzināmu ziņošanu par izmeklēšanu rezultātiem.

Briselē, 2013. gada 27. martā

*Komisijas vārdā –
Komisijas loceklis
Tonio BORG*

PIELIKUMS

Indikatīvi līmeņi labībai un graudaugu produktiem (*) (**)

	T-2 un HT-2summas indikatīvi līmeņi (µg/kg), no kā/virs kuriem jāveic izmeklēšana, noteikti atkārtotas konstatācijas gadījumā (*)
1. Nepārstrādāta labība (***)	
1.1. Mieži (tostarp iesala mieži) un kukurūza	200
1.2. Auzas (ar apvalku)	1 000
1.3. Kvieši, rudzi un cita labība	100
2. Labība tiešai lietošanai cilvēku uzturā (****)	
2.1. Auzas	200
2.2. Kukurūza	100
2.3. Cita labība	50
3. Graudaugu produkti tiešai lietošanai cilvēku uzturā	
3.1. Auzu klijas un auzu pārslas	200
3.2. Labības klijas, izņemot auzu klijas, auzu malšanas produkti, izņemot auzu klijas un auzu pārslas, un kukurūzas malšanas produkti	100
3.3. Citi labības malšanas produkti	50
3.4. Brokastu pārslas, tostarp formētas labības pārslas	75
3.5. Maize (ieskaitot smalkmaizītes), kūkas, biskvīti, labības uzkodas, makaronu izstrādājumi	25
3.6. Zīdaiņu un mazu bērnu pārtika uz labības bāzes	15
4. Graudaugu produkti dzīvnieku barībai un barības maisījumiem (*****)	
4.1. Auzu malšanas produkti (apvalki)	2 000
4.2. Citi labības izstrādājumi	500
4.3. Barības maisījumi, izņemot kaķu barību	250

(*) Šajā pielikumā norādītais līmenis ir indikatīvs līmenis, kuru pārsniedzot atkārtotas konstatācijas gadījumā noteikti jāveic izmeklēšana par faktoriem, kas rada T-2 un HT-2 toksīnu klātbūtni, vai par barības un pārtikas pārstrādes ietekmi. Indikatīvie līmeņi pamatojas uz EPNI datubāzē pieejamiem datiem par sastopamību, kā norādīts EPNI atzinumā. Indikatīvais līmenis nav barības un pārtikas nekaitīguma līmenis.

(**) Šā ieteikuma nolūkā rīsus neiekļauj labībā un rīsu produktus neiekļauj graudaugu produktos.

(***) Neapstrādāti graudi ir graudi, kuriem nav veikta nekāda fiziska vai termiska apstrāde, izņemot žāvēšanu, tīrīšanu un šķirošanu.

(****) Labības graudi tiešai lietošanai cilvēku uzturā ir graudi, kas ir žāvēti, tīrīti, kultī un šķīroti un kas pirms to tālākas pārstrādes pārtikas ķēdē vairs netiks tīrīti un šķīroti.

(*****) Indikatīvie līmeņi labībai un graudaugu produktiem, kas paredzēti dzīvnieku barībai un barības maisījumiem, attiecas uz barību ar mitruma saturu 12 %.